

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Iwulski

SSN Herbert Szurgacz

w sprawie z odwołania S. F.

przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziałowi Regionalnemu w O.

o prawo do jednorazowego odszkodowania,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 czerwca 2006 r.,

zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 16 lutego 2006 r., sygn. akt V Ua .../05,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w K. – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 16 stycznia 2006 r., odrzucił skargę kasacyjną pełnomocnika ubezpieczonego od wyroku tego Sądu z 29 września 2005 r.

Powyższe postanowienie zaskarżył zażaleniem pełnomocnik ubezpieczonego. W zażaleniu pełnomocnik stwierdził: „zaskarżam postanowienie Sądu Okręgowego w K. z dnia 16 stycznia 2006 r., sygn. akt V Ua .../05 o

odrzućeniu skargi kasacyjnej i wnoszę o uchylenie kwestionowanego postanowienia. Zarzucam, że zaskarżone postanowienie zostało wydane z obrazą przepisu art. 398⁶ § 2 k.p.c.” Skarżący przedstawił również uzasadnienie zażalenia.

Postanowieniem z 16 lutego 2006 r. Sąd Okręgowy odrzucił zażalenie pełnomocnika ubezpieczonego (odwołującego się) na postanowienie z 16 stycznia 2006 r. W uzasadnieniu - powołując się na art. 391 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 370¹ k.p.c. i art. 368 § 1 pkt 1–3 i pkt 5 k.p.c. – Sąd stwierdził, że w *petitum* zażalenia powinny się znaleźć następujące elementy: oznaczenie postanowienia, od którego zażalenie jest wniesione, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części, zwięzłe przedstawienie zarzutów, uzasadnienie zarzutów, wniosek o zmianę lub o uchylenie postanowienia z zaznaczeniem zakresu żądanej zmiany lub uchylenia. Wskazane wymagania formalne stanowią elementy konieczne treści środka odwoławczego jakim jest zażalenie. Poddając ocenie zażalenie wniesione przez profesjonalnego pełnomocnika ubezpieczonego, Sąd Okręgowy stwierdził, że w *petitum* zażalenia zostały zawarte jedynie wymagania określone art. 368 § 1 pkt 2, 3 i 5 k.p.c., natomiast zażalenie jest dotknięte brakami w zakresie elementów przewidzianych w art. 368 § 1 pkt 1 k.p.c., co dotyczy braku wskazania, czy przedmiotowe orzeczenie jest zaskarżone w całości czy w części. Oznacza to, że zażalenie wniesione przez pełnomocnika strony pozwanej dotknięte jest brakami formalnymi (nieusuwalnymi), tzw. brakami konstrukcyjnymi, w zakresie elementów koniecznych dotyczących jego treści, wymienionych w art. 368 pkt 1-3 i pkt 5 k.p.c. Tymczasem, konsekwencją procesową niezawarcia przez profesjonalnego pełnomocnika w zażaleniu elementów konstrukcyjnych określonych w art. 368 § 1 pkt 1-3 i pkt 5 k.p.c. jest odrzucenie zażalenia *a limine*, bez wzywania do usunięcia jego braków.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł pełnomocnik ubezpieczonego, zaskarżając je „w całości” i zarzucając wydanemu postanowieniu naruszenie art. 368 § 1 pkt 1 k.p.c. wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia „w całości”. W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że odrzucone zażalenie (pismo pełnomocnika ubezpieczonego z 24 stycznia 2006 r.) dotyczyło postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Istota i charakter tego orzeczenia wyklucza sens jego

częściowego zaskarżenia i w konsekwencji domagania się jego częściowego uchylenia. Skoro wykluczona jest możliwość częściowego uchylenia tego postanowienia (o odrzuceniu skargi kasacyjnej), to brak dodania w zażaleniu zwrotu „w całości” nie był istotny, a odrzucenie z tego powodu wniesionego środka odwoławczego stanowi pogwałcenie przepisu art. 368 § 1 pkt 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Przyczyną odrzucenia zażalenia przez Sąd Okręgowy było stwierdzenie, że w *petitum* odrzuconego zażalenia zostały zawarte jedynie wymagania określone art. 368 § 1 pkt 2, 3 i 5 k.p.c., natomiast zażalenie jest dotknięte (nieusuwalnymi) brakami w zakresie elementu (konstrukcyjnego) przewidzianego w art. 368 § 1 pkt 1 k.p.c.

Rozważając zasadność zażalenia należy zwrócić uwagę, że błędne jest odwoływanie się – w odniesieniu do elementów konstrukcyjnych zażalenia wnoszonego na postanowienie sądu drugiej instancji do Sądu Najwyższego - do przepisów o apelacji, zwłaszcza do art. 368 § 1 pkt 1-3 i pkt 5 k.p.c.

Postanowienie Sądu Okręgowego z 16 lutego 2006 r., odrzucające zażalenie pełnomocnika ubezpieczonego na postanowienie tego Sądu z 16 stycznia 2006 r., jest postanowieniem sądu drugiej instancji kończącym postępowanie w sprawie. Przysługuje zatem na nie zażalenie do Sądu Najwyższego na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień, o których mowa w art. 398¹ k.p.c., a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

Z kolei, według art. 394¹ § 3 k.p.c. do postępowania toczącego się na skutek zażalenia stosuje się odpowiednio art. 394 § 2 i 3, art. 395 i art. 397 § 1, art. 398¹⁰, art. 398¹⁴, art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze, art. 398¹⁶, art. 398¹⁷ i art. 398²¹ k.p.c.

W art. 394¹ § 3 k.p.c. zawarte jest zatem bezpośrednie wskazanie co do odpowiedniego stosowania do zażalenia wnoszonego na postanowienie sądu

drugiej instancji do Sądu Najwyższego art. 394 § 2 k.p.c. (co dotyczy terminu wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego) oraz art. 394 § 3 k.p.c. (co dotyczy elementów konstrukcyjnych tego środka odwoławczego). Brak jest w związku z tym podstaw, aby sięgać do art. 368 § 1 pkt 1-3 i pkt 5 k.p.c., regulującego elementy konstrukcyjne apelacji, jako do wzorca i punktu odniesienia dla oceny, jakie wymagania formalne (konstrukcyjne) powinno spełniać zażalenie wnoszone do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji.

Do oceny, czy zażalenie na postanowienie sądu drugiej instancji wnoszone do Sądu Najwyższego spełnia wymagania konstrukcyjne przewidziane dla tego środka odwoławczego, stosuje się odpowiednio art. 394 § 3 k.p.c. (o czym wyraźnie stanowi art. 394¹ § 3 k.p.c.), a nie art. 368 § 1 pkt 1-3 i pkt 5 k.p.c.

Sąd Okręgowy ma natomiast rację, że profesjonalnego pełnomocnika nie trzeba wzywać do uzupełnienia braków formalnych (konstrukcyjnych) zażalenia i możliwe jest – co do zasady - odrzucenie zażalenia w związku z niedochowaniem wymagań określonych w art. 394 § 3 k.p.c.

W kwestii tej wypowiedział się już Sąd Najwyższy.

Mianowicie, w uchwale z 22 lutego 2006 r., III CZP 6/06, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że zażalenie sporządzone przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, niezawierające wskazania zaskarżonego postanowienia, wniosku o jego zmianę lub uchylenie albo uzasadnienia (art. 394 § 3 k.p.c.), podlega odrzuceniu bez wzywania do usunięcia tych braków (art. 370¹ w związku z art. 397 § 2 k.p.c.). Ten sam pogląd należy odnieść do zażalenia wnoszonego do Sądu Najwyższego (art. 394¹ § 3 w związku z art. 394 § 3 k.p.c.), sporządzonego przez adwokata lub radcę prawnego.

W uzasadnieniu przytoczonej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził, że ustawodawca systematycznie zwiększa wymagania stawiane adwokatom i radcom prawnym, co jest w pełni uzasadnione, gdyż chodzi o uczestników procesu, których udział w postępowaniu nosi znamiona funkcji o charakterze publicznym. Osoby te są specjalnie kwalifikowanymi pełnomocnikami procesowymi (art. 87 § 1 *in principio* k.p.c. oraz art. 87¹ k.p.c.), co pozwala oczekiwać od nich spełniania wysokich standardów zawodowych, wśród których jako zupełnie podstawowe wymienić należy prawidłowe sporządzanie pism procesowych, w tym środków odwoławczych

(środków zaskarżenia). Jednym z przepisów zastrzegających wymagania i rygory w stosunku do adwokatów i radców prawnych jest art. 370¹ k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, apelacja sporządzona przez wymienionych pełnomocników, niespełniająca wymagań określonych w art. 368 § 1 pkt 1-3 i pkt 5 k.p.c., podlega odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji bez wzywania do usunięcia tych braków. Oznacza to m.in., że prawidłowe – od strony formalnej – sporządzenie apelacji jest uznawane za elementarne zadanie warsztatowe zawodowego pełnomocnika, w związku z czym, zdaniem ustawodawcy, nie ma uzasadnionych powodów aby – w przeciwieństwie do apelacji wnoszonych przez same strony lub pełnomocników nieprofesjonalnych (por. art. 370 k.p.c.) – tolerować brak fachowości albo zwykłą niesumienność i wdrażać działania naprawcze, prowadzące zwykle do przewlekłości postępowania (por. postanowienie SN z 27 października 2005 r., III CZ 78/05, niepublikowane).

Odpowiedź na pytanie, czy art. 370¹ k.p.c. ma – poprzez art. 397 § 2 k.p.c. – zastosowanie do zażalenia, musi być zatem twierdząca, nie budzi bowiem wątpliwości, że sporządzenie zażalenia, środka dużo mniej sformalizowanego niż apelacja, a tym bardziej niż skarga kasacyjna lub skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (por. art. 398⁴ w związku z art. 398⁶ § 2 k.p.c. oraz art. 424⁵ w związku z art. 424⁸ § 1 k.p.c.), jest zadaniem nieprzekraczającym podstawowych umiejętności zawodowego pełnomocnika. Rygoryzm przyjęty w odniesieniu do apelacji – środka odwoławczego wymagającego wyższych umiejętności i większego nakładu pracy – jest tym bardziej uzasadniony w stosunku do zażalenia. Skoro wśród przepisów dotyczących zażalenia nie ma żadnej normy regulującej skutki złożenia zażalenia niespełniającego ustanowionych dla niego wymagań, uzasadnione i konieczne jest odpowiednie stosowanie przepisów o postępowaniu apelacyjnym, a wśród nich – w wypadku zażalenia sporządzonego przez adwokata lub radcę prawnego – także art. 370¹ k.p.c. (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 24 listopada 1998 r., III CZP 44/98, OSNC 1999, nr 5, poz. 87).

Sięgając do odpowiedniego stosowania art. 370¹ k.p.c. nie można nie zauważyć, że wśród wymagań formalnych stawianych zażaleniu w art. 394 § 3 k.p.c. łatwo znaleźć odpowiedniki wymagań przewidywanych dla apelacji, których

niespełnienie powoduje jej odrzucenie a *limine*; wymaganie wskazania zaskarżonego postanowienia odpowiada wymaganiu oznaczenia wyroku, od którego apelacja jest wnoszona (art. 368 § 1 pkt 1), wymaganie umieszczenia w zażaleniu wniosku o uchylenie lub zmianę postanowienia jest odpowiednikiem wymagania wniosku o zmianę lub uchylenie zaskarżonego wyroku (art. 368 § 1 pkt 5), a wymaganie zwięzłego uzasadnienia stanowi korelat wymagania zwięzłego przedstawienia w apelacji zarzutów i ich uzasadnienia (art. 368 § 1 pkt 2 i 3). Różnice istniejące między art. 368 § 1 pkt 1-3 i 5 k.p.c. a art. 394 § 3 k.p.c. dają się łatwo uwzględnić – na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. – w ramach formuły odpowiedniego stosowania art. 370¹ k.p.c. w postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia.

Przechodząc do oceny wniesionego w niniejszej sprawie zażalenia na postanowienie z 16 stycznia 2006 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego z 29 września 2005 r. (pismo pełnomocnika ubezpieczonego z datą 24 stycznia 2006 r.), należy stwierdzić, że w minimalnym stopniu spełnia ono wymagania z art. 394 § 3 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, zażalenie powinno czynić zadość wymaganiom przepisany dla pisma procesowego oraz zawierać: 1) wskazanie zaskarżonego postanowienia, 2) wniosek o jego zmianę lub uchylenie, 3) zwięzłe uzasadnienie zażalenia.

Odrzucone przez Sąd Okręgowy zażalenie zawiera: 1) wskazanie zaskarżonego postanowienia (z treści zażalenia wynika, że chodzi o postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 16 stycznia 2006 r., w sprawie V Ua .../05), 2) wniosek o zmianę lub uchylenie zaskarżonego postanowienia (z treści pisma wynika, że skarżący wnosi o uchylenie zaskarżonego postanowienia), 3) zwięzłe uzasadnienie zażalenia (pismo procesowe zawiera takie uzasadnienie, nawet z powołaniem odpowiednich przepisów prawa procesowego).

Oczywiście, odrzucone zażalenie mogłoby zostać sporządzone bardziej starannie, tak jak to się stało w przypadku kolejnego zażalenia pełnomocnika ubezpieczonego będącego przedmiotem rozpoznania Sądu Najwyższego (pismo pełnomocnika z datą 26 lutego 2006 r.), w którym wyraźnie zaznaczono, że skarżący zaskarża postanowienie „w całości” i domaga się jego uchylenia „w

całości”, jednak minimalne rygory formalne (wymagania konstrukcyjne) zostały zachowane.

Należy również podzielić argument skarżącego, że skoro odrzucone zażalenie (pismo pełnomocnika ubezpieczonego z 24 stycznia 2006 r.) dotyczyło postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej, to było oczywiste, że skarżący skarży je w całości. Istota i charakter takiego orzeczenia z reguły wykluczają sens jego częściowego zaskarżenia i w konsekwencji domagania się jego częściowego uchylecia. Brak dodania w zażaleniu zwrotu „w całości” nie był zatem istotny z punktu widzenia możliwości nadania biegu i rozpoznania odrzuconego zażalenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.